

Wegwijzer in de Bijbel

Het verhaal van de Bijbel op eenvoudige manier verteld

34. Ongeloof en ontevredenheid

Bijbelgedeelte: Exodus 15:22-17:16

Bitter

Na de gebeurtenissen bij de Rietzee trokken de Israëlieten verder de woestijn in (zie kaart in les 33). Drie dagen lang hadden ze geen water gevonden, tot ze bij een klein meer of een oase kwamen. Vol verwachting probeerden ze het water, maar het was erg bitter en daarom niet te drinken – het was een zoutmeer, zoals die vaker voorkomen in Egypte. Ze noemden die plaats Mara, wat bitter betekent. En dat niet alleen ... ook het volk werd bitter tegen Mozes, en klaagde: "Wat moeten we drinken?"

Mozes riep de HEER aan, en Hij liet weer zien dat Hij voor alles zorgde, als ze maar geduldig waren en op Hem vertrouwden. De HEER wees Mozes een stuk hout aan, dat hij in het water moest gooien. Dus niet een willekeurig, maar dat aangewezen stuk hout. Mozes moest dit gehoorzaam doen, gelovend dat het water zoet zou worden. En het gebeurde naar zijn geloof. Zo stelde de HEER Mozes en het volk op de proef, testte de HEER hen.

Hier gaf de HEER hen ook wetten en regels. Dat waren nog niet de Tien Geboden, maar misschien wetten en regels voor hun leven tijdens de reis door de woestijn. Als je bijvoorbeeld geen goede regels hebt voor de hygiëne van zoveel mensen bij elkaar, zouden ze ziek kunnen worden. God beloofde dat, wanneer zij zich aan die wetten en regels zouden houden, zij niet ziek zouden worden, want, zei Hij "Ik, de HEER, ben het die jullie geneest." Dus geen medicijnen of dokters of 'tovenaars', maar de HEER. Ook waren er voorschriften voor de week: de zevende dag (onze zaterdag) zou een dag van rust, een heilige sabbat ter ere van de HEER zijn.

De volgende pleisterplaats zag er veel beter uit: Elim, een oase met twaalf waterbronnen en zeventig dadelpalmen. Hier konden ze wat uitrusten en aansterken voor de reis door de woestijn van Sin.

Opnieuw geklaag

Ze waren een maand onderweg, en het volk begon het toen al zat te worden. Ze begonnen opnieuw te klagen. "Had de HEER ons maar laten sterven in Egypte ... Daar waren de vleespotten tenminste gevuld en hadden

we volop brood te eten. U hebt ons alleen maar naar de woestijn gebracht om ons allemaal van honger te laten omkomen." Nadat Mozes tot de HEER gebeden had, moesten Mozes en Aäron tegen het volk zeggen dat zij niet klaagden tegen hen, maar tegen de HEER. Daarom zou Hij hen Zijn majesteit laten zien. Het hele volk moest zich verzamelen en naar de woestijn kijken. Daar kwam de wolk vóór hen staan, en zei de engel van de HEER: "Wanneer de avond valt zullen jullie vlees eten, en morgenochtend brood in overvloed. Dan zullen jullie inzien dat Ik, de HEER, jullie God ben."

Diezelfde avond kwamen er grote zwermen kwartels – piepkleine fazantjes, zo groot als een leeuwerik – die in het kamp neerstreken. Daarvan zullen ze allen smakelijk hebben gegeten.

Het manna

De HEER had tegen Mozes gezegd: "Ik zal voor jullie brood uit de hemel laten regenen." Hij bedoelde niet één keer, zoals met de kwartels, maar elke dag weer. Daarmee zou Hij hen voeden tot zij het beloofde land bereikten.

De HEER wilde hen op de proef stellen: "Ik wil zien of ze zich aan Mijn voorschriften houden." Wat waren die voorschriften? Ze moesten, voordat de zon heet werd (want zodra de zon begon te branden smolt het weg), nemen zoveel als ze voor die dag nodig hadden. Dus niet ook voor de andere dag – voor de zekerheid, als het de volgende dag niet zou komen – want na een dag zou het bedorven zijn. Op de zesde dag (onze vrijdag) zou er veel meer zijn, en moesten ze een dubbele hoeveelheid nemen, omdat er op de zevende dag – de sabbat – niets zou zijn. Op die dag zou het niet bedorven zijn! Deze voorschriften vroegen dus geloof en vertrouwen, dat God hen voor elke dag voldoende eten zou geven, en gehoorzaamheid aan het sabbatsgebod.

Toen ze de volgende ochtend wakker werden en uit hun tenten kwamen, lag er dauw over de woestijn. Toen die opgetrokken was, zagen zij dat de grond bedekt was met een fijn, schilferachtig laagje, alsof er rijp op de aarde lag. Ze vroegen Mozes wat dat was, en hij zei: "Dat is het brood dat de HEER u te eten geeft." Dit 'rijp' leek op korianderzaad, maar dan wit, en het smaakte als honingkoek. De Israëlieten noemden het manna.

Ze verzamelden die ochtend wat zij nodig hadden. Maar zoals altijd waren er mensen die niet luisterden en toch meer namen om te bewaren. De volgende dag stonk het en zat het vol wormen. Ze kregen daarom van Mozes een strenge terechtwijzing voor hun ongelof en ongehoorzaamheid.

Het manna kon tot koeken en pap gemaakt worden, door het te bakken of te koken. Op de zesde dag moesten ze ook voor de zevende dag klaar maken wat ze wilden eten, want op sabbat mochten ze geen eten maken. Maar ook nu waren er die niet luisterden. Ze maakten op de zesde dag niets extra klaar, en gingen 's ochtends kijken of er manna was; maar

dat was er niet. Omdat dit een erge overtreding was van Gods voorschriften voor de sabbat, was de HEER heel boos, en Mozes moest tegen het volk zeggen: "Hoe lang blijven jullie nog weigeren Mijn geboden en voorschriften in acht te nemen? De HEER heeft jullie de sabbat gegeven en daarom geeft Hij jullie op de zesde dag voedsel voor twee dagen. Laat ieder dus op de zevende dag blijven waar hij is, niemand mag dan het kamp verlaten." Vanaf dat moment hield iedereen op de zevende dag rust.

De herinnering aan het manna

Uiteindelijk heeft de HEER hen veertig jaar lang dit manna gegeven, want toen pas mochten ze, om hun ongehoorzaamheid, het beloofde land in – maar dat is nog een heel verhaal...

De HEER wilde dat het volk Israëel zich altijd zou herinneren wat Hij voor hen had gedaan in de woestijn. Want het manna was niet alleen maar voedsel in de vorm van een smakelijke zoete koek of pap. Voedsel houdt een mens in leven, en zonder dat sterft de mens op een gegeven moment. In de woestijn was het volk helemaal afhankelijk van de HEER, van het water en het voedsel dat Hij hen gaf. Zonder dat zouden zij onherroepelijk sterven.

Aäron moest daarom dezelfde hoeveelheid die iedereen dagelijks verzamelde, bewaren in een kruik. Die zou dan gelegd worden op de plaats waar de HEER wordt vereerd.

De Heer Jezus en het manna

Nadat de Heer Jezus op een dag duizenden mensen te eten had gegeven, kwamen ze de volgende dag terug, in de hoop weer eten te krijgen. Maar Hij zei: "U moet geen moeite doen voor voedsel dat vergaat, maar voor voedsel dat niet vergaat en eeuwig leven geeft; de Mensenzoon (zo noemde Hij zichzelf) zal het u geven." Dit doet je misschien al denken aan het manna in de woestijn. Het gesprek gaat dan ook die kant op. De mensen vragen Jezus hen manna te geven, zoals Mozes deed: "Onze voorouders hebben immers manna in de woestijn gegeten, zoals geschreven staat: "Brood uit de hemel heeft hij hun te eten gegeven." En dan wijst de Heer Jezus op het verschil tussen dat voedsel, dat verging, en voedsel dat niet vergaat: "Mijn Vader geeft u het **ware** brood uit de hemel. Het brood van God is het brood dat neerdaalt uit de hemel en dat leven geeft aan de wereld." Het ware brood is het echte, waar het werkelijk om gaat. Met leven bedoelde Hij niet dit tijdelijke leven, maar eeuwig leven; "Ik ben het brood dat leven geeft ... Ik ben het levende brood dat uit de hemel neergedaald is; wie dit eet sterft niet ... zal eeuwig leven." Je leest dit allemaal in Johannes 6. Jezus bedoelde niet letterlijk dat Hij uit de hemel was neergedaald, net zoals het manna niet letterlijk uit de hemel neerdaalde. Wat Hij bedoelde is dat Hij Gods 'geschenk' is aan de mensen ("Elke goede gave, elk volmaakt geschenk komt van boven, van de Vader van de he-

mellichten", schreef Jakobus), zodat zij niet sterven om voor eeuwig dood te blijven, maar opgewekt zullen worden om eeuwig te leven bij Jezus komst uit de hemel op de laatste dag. De les is, net als bij het manna, dat de mensen afhankelijk zijn van de HEER voor de gave van eeuwig leven.

Het volk trekt weer verder

Ondanks dat de HEER hen elke dag te eten gaf, vertrouwde het volk niet echt op Hem. Zodra het wat tegen liep, begonnen ze weer te morren en te klagen. Wat dat betreft waren ze niet anders dan alle andere mensen, maar zij hadden beter moeten weten.

Ze trokken van de ene plaats naar de andere, zoals de engel in de wolk en vuurkolom hen wees. Op een dag kwamen zij op een plaats die Refidim wordt genoemd, diep in het zuiden van de Sinaï woestijn, niet ver van de berg waar het volk naar toe ging. Maar in Refidim bleek geen water te zijn... Opnieuw maakten ze Mozes verwijten: "Geef ons te drinken, geef ons water." Maar wat kon Mozes voor hen doen? "Waarom maakt u mij verwijten? Waarom stelt u de HEER op de proef?" Met andere woorden: Ik ben bang dat de HEER op een dag heel boos wordt, en iets ergs met jullie doet. Maar ze bleven doorgaan: "Waarom hebt u ons uit Egypte weggevoerd? Om ons van dorst te laten sterven, met onze kinderen en ons vee?" Kennelijk liep de zaak behoorlijk uit de hand en liep Mozes zelfs gevaar, want hij riep de HEER luid aan: "Wat moet ik met dit volk beginnen? Er hoeft niet veel meer te gebeuren of ze stenigen mij!" Toen gaf de HEER antwoord, en zei dat Mozes samen met een aantal oudsten voorop, met het volk naar de berg Horeb moest gaan. Daar moest hij met zijn staf, waarmee hij op het water van de Nijl had geslagen, op een door de HEER aangewezen rots slaan. Dan zou daar water uitstromen, zodat het volk kon drinken.

Mozes noemde die plaats Massa en Meriba, omdat het volk daar Mozes verwijten had gemaakt en de HEER op de proef had gesteld, door te vragen: "Is de HEER in ons midden of niet?"

Amalek

In Refidim kregen ze ook te maken met de eerste vijand, de Amalekieten. Mozes gaf Jozua opdracht een aantal flinke mannen uit te kiezen om tegen hen te strijden. Mozes zou dan op de top van een heuvel gaan staan met de staf van de HEER in zijn hand. Het bijzondere was dat als Mozes zijn staf omhoog hield de Israëlieten sterker waren, en als hij hem liet zakken de Amalekieten. Daarom hielpen Aäron en Hur zijn armen te ondersteunen, zodat de Israëlieten de Amalekieten tenslotte versloegen.

Deze overwinning moest opgeschreven worden en bewaard, om nooit vergeten te worden. Jozua, die later het volk het beloofde land in zou brengen, moest ervoor zorgen dat er niemand van de Amalekieten bleef leven. Mozes bouwde een altaar dat hij "De HEER is mijn banier" noemde.